

Asia: VN/10839/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamista ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely (110 §, 118 §, 119 §)

Pidättekö ehdotettuja alijäämän kattamista koskevia muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Keski-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä, että kuntien ja kuntayhtymien alijäämän kattamista ja erityisesti vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien ja kuntayhtymien arviointimenettelyä koskevaa sääntelyä kehitetään erityisesti tässä tilanteessa, jossa koronavirustilanne aiheuttaa hyvinkin haitallisia vaikutuksia kuntien talouteen sen lisäksi, että näkyvissä olevilla sote-muutoksilla on vaikutuksia kuntien kykyyn selvitä taloudellisista vastuistaan ja tehtävistään.

Suomen perustuslain ((731/1999) 121 §:n mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Kunnat ja kaupungit ovat Suomen aluehallinnon perusyksiköitä. Keski-Pohjanmaan liitto näkee hyvänä, että alijäämän kattamisveloitteen määräaika pidennetään vallitsevissa olosuhteissa, koska sillä edesautetaan vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia ja kuntayhtymiä selviämään taloudellista haasteistaan.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää myös hyvänä, että lainsäädäntöä ollaan kehittämässä joustavampaan suunnan, jolloin alueelliset ja paikalliset olosuhteet voidaan ottaa paremmin huomioon kuntien ja kuntayhtymien hallinnon ja talouden järjestämisessä.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan veloitteita toimenpideohjelman käsittelyyn ja raportointivelvollisuuteen liittyen. Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että nyt tehtävillä uudistuksilla tosiasiallisesti luodaan läpinäkyvyyttä muutokset lisää hallintoa tai hallinnollista byrokratiaa varsinaisen ja aivan oleellisten toimenpideohjelman käsittelyn ja riskienhallinnan tehostamisen sijasta. Tehdyt esitykset esimerkiksi raportoinnin tehostamisen ja riskienhallinnan kehittymisen osalta ovat hyvin kannatettavia, koska ne

osaltaan lisäävät kuntien päätöksentekijöiden talouden pidon tietoisuutta ja parantavat ennakolta tapahtuvaa varautumista näkyvässä oleviin taloudellisiin haasteisiin.

Esityksessä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi laissa säädetyin edellytyksin tehdä arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja niitä koskevien valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi myöskin arviointimenettelyä käynnistämättä. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Keski-Pohjanmaan liitto näkee, että esitetty säännöksen tarkistaminen on ymmärrettävä valtiovarainministeriön näkökulmasta. Toisaalta esitetty muutos voi johtaa tilanteeseen, jossa ministeriön kynnys käynnistää erityisen vaikeassa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voi alentua, jolloin arviointimenettelyyn joutuvien kuntien määrä kasvaa. Siten kriteerit ja perusteet arviointimenettelyn käynnistämisestä jonkin kunnan osalta korostuvat ja tulee olla läpinäkyvät. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että yksittäiselle, vaikeassa taloudellisessa asemassa kunnalle pikemmin mahdollistetaan selviäminen vaikeasta taloudellisesta tilanteesta ennemminkin kuin lisätään painetta arviointimenettelyyn joutumisesta.

Kunnan ja kuntayhtymän hallintoa koskeva sääntely (23 §, 42 §, 56 §, 58 §, 90 §)

Esityksessä ehdotetaan, että hallintosääntöön tulee jatkossa ottaa määräykset sopimusten hallinnasta. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Keski-Pohjanmaan liitto pitää sopimuksen hallintaan liittyviä lainsäädäntöehdotuksia perusteltuina. Sopimuksen hallinta ja ennen kaikkea tietoisuuden lisääminen kunnissa ja kuntayhtymissä voimassa olevista ja velvoittavista sopimuksista ja niiden velvoitteista parantaa sopimusriskien hallintaa ja pienentää mahdollisten taloudellisten menetysten syntymisen riskiä.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia johtajasopimuksen hyväksymistä koskevaan sääntelyyn sekä kuntayhtymän perussopimusta koskevaan sääntelyyn (perussopimuksen sisältöä koskevat muutosehdotukset sekä kuntayhtymän toimielinten poliittisen suhteellisuuden vaatimus). Lisäksi ehdotetaan muutoksia aloiteoikeutta koskevaan sääntelyyn. Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Keski-Pohjanmaan liitto näkee hyvänä, että johtajasopimusten hyväksymistä ja erityisesti erokorvauksen maksamiseen oikeutettua tahoja koskevaa sääntelyä selkeytetään. Lainsäätäjän on hyvä kuitenkin tunnustaa, että erityisesti erokorvauksiin liittyvät kysymykset aiheuttavat notorisesti keskustelua kunnanhallitusta laajemmin. Myös johtajasopimuksen sisältövaatimukset korostuvat. Velvoiteoikeudellisena asiakirjana johtajasopimuksessa tulee olla selkeästi ja sopimusosapuolia velvoittavasti sovittu myös erokorvauksen maksua koskevat perusteet, jotta välttyään siltä, että kunnanhallituksen taikka virkamiesten hyvän hallinnon periaatteet kyseenalaistetaan siksi, että kunnanhallituksen käyttää asiassa lainsäätäjän sille antamaa toimivaltaa.

Sähköistä kokousta koskeva sääntely (99 §, 100 §)

Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Keski-Pohjanmaan liitto näkee sähköisiä kokouksia koskevat muutosehdotukset perusteltuina ja välttämättöminä. Kyse on nimenomaisesti kansanvaltaisen päätöksentekijärjestelmän toimivuuden turvaamisesta normaalista poikkeavissa olosuhteissa ja tilanteissa. Kaiken kaikkiaan sähköisiä kokouksia koskeva säädöspohja tulee olla monimuotoista osallistumista ja päätöksentekoa palveleva ja sallia nykyistä joustavammin esim. äänestysmenettelyn soveltaminen perustellusti ja

tapauskohtaisesti. Olennaista kuitenkin, että kunnan tai kuntayhtymän valmistelu ja päätöksenteko voi jatkua katkeamattomasti myös normaaliajasta poikkeavassa tilanteessa ja ehkä muutetuin järjestelyin.

Ehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia sähköistä päätöksentekomenettelyä koskevaan sääntelyyn. Jos kunnassanne/kuntayhtymässänne on käytössä 100 §:n mukainen sähköinen päätöksentekomenettely, onko tätä koskeva sääntely koettu toimivaksi? Ellei, kuinka sääntelyä tulisi kehittää?

-

Kuntayhtymien rakennejärjestelyjä koskeva sääntely (62 a §, 62 b §)

Voidaanko ehdotettavan kuntayhtymien yhdistymistä ja kuntayhtymän jakautumista koskevan sääntelyn katsoa olevan tarkoituksenmukaista kuntayhtymien tehtävien uudelleenjärjestelyjen toteuttamiseksi?

Keski-Pohjanmaan liitto näkee, että 62 a §:n säännös ja muotoilu on mahdollistava, riittävän yleispiirteinen ja sisällöltään kuitenkin tarkoituksenmukainen. Siten ko. pyläläehdotukseen ei ole muuta lausuttavaa.

Kuntayhtymän jakautumisesta esitetty säännösehdotus on pääosin toimiva. Keski-Pohjanmaan liitto esittää, että ko. 62 b §:n 1. momenttiin lisätään purkumenettelyssä sovittavaksi asiaksi purkautuvan kuntayhtymän tehtävien hoidosta taikka lakkaamisesta sopiminen.

Muut huomiot

Muut huomionne lakiesityksestä

-

Kaiponen Jyrki
Keski-Pohjanmaan liitto - Jyrki Kaiponen, Johto